

DZIENNIK WILEŃSKI

Adres Redakcji i Administracji: Dominikańska Nr. 4.

Redakcja otwarta od godz. 12-ej do 2-ej po poł.

Administracja otwarta codziennie od g. 10 do 6 wiecz., w niedziele od 1—2.

Warunki prenumeraty: Rocznie—12 mk., półrocznie—6 mk., kwartalnie—3 mk., miesięcznie—1 mk. Za przesyłkę pocztową i odosłanie do domu 20 f. miesięcznie. Zmiana adresu—20 fen.

Ceny ogłoszeń: Na 4-ej stronie za wiersz drobnego druku—25 fen., nekrologi—60 fen. Ogłoszenia drobne za wyraz—5 fen. Ogłoszenia przyjmuje Administracja «Dziennika Wileńskiego» do godz. 4 po poł. Po godz. 4-ej nekrologi i inne niecierpiące zwłoki zawiadomienia przyjmuje drukarnia ks. A. Rutkowskiego, ul. Botaniczna № 7.

Numer pojedynczy kosztuje 10 fenigów.

Gazeta wychodzi codziennie—z wyjątkiem dni poświęconych.

Tym wszystkim, którzy raczyli przyjąć udział przy oddaniu ostatniej posługi

Ś. p. Ludwikowi Sawicz-Zabłockiemu

składa serdeczne podziękowanie

ZONA I RODZINA.

TELEGRAMY.

(W. T. B.)

KOMUNIKAT URZĘDOWY NIEMIECKI.

Kwatera główna 28 września.

FRONT ZACHODNI.

Grupa wojsk następcy tronu ks. Ruprechta.

Pomiędzy Ancre i Somma, Anglii i Francuzi wznowili swe silne natarcie po ogniu przygotowawczym, który przewyższał chyba nawet dotychczasowe doświadczenie. Na większej części linii bojowej nasza piechota, skutecznie osłaniana przez artylerię i lotników, pod dowództwem generałów Sixt v. Arnim'a, v. Huegel'a i v. Schenck'a zwycięsko odparła nieprzyjaciela. Około Thiepval i na wschód od Faucourt l'Abbay zacięta walka nie została jeszcze zakończona, szczególnie gwałtownymi były ataki, dokonane na linii Morval—Bouchavesnes. Pomimo strat, odniesionych podczas pierwszego całkowicie nienadanego szturm, nieprzyjaciel pod wieczór powtórnie ponowił natarcie. Te oddziały, które wdarły się do naszych linii, zostały natychmiast odrzucone z powrotem. Nieprzyjaciel potrafił utrzymać się w małych częściach pozycji na północo-zachód od Rancourt i na wschód od Bouchavesnes.

Nasi lotnicy zestrzelili wczoraj 7 aeroplanów, w tej liczbie 4 w okręgu Sommy.

Mała eskadra nieprzyjacielska, która przeleciała ponad terytorjum holenderskiem i w ten sam sposób wróciła, napadła bezowocnie na Alost. Podczas angielskiego napadu lotniczego na Brukselę, zostało zniszczonych przez bomby 15 domów, 13 Belgijczyków zostało zabitych, 28 zaś odniosło rany.

FRONT WSCHODNI.

Front wojsk generała-feldmarszałka księcia Leopolda Bawarskiego.

Słabe ataki rosyjskie nad rzeką Aa (na zachód od Rygi), oraz pomiędzy jeziorami Miadzioł i Narocz, zostały z łatwością odparte.

Wymienione w komunikacie z dn. 22 września, jako utracone części naszych pozycji około Korytnicy, zostały wczoraj po ciężkich walkach zdobyte z powrotem dzięki całkowicie udanemu kontratakowi wojsk generała von der Marwitza, przyczem zostały osiągnięte jeszcze dalsze powodzenia. Wszystkie próby nieprzyjaciela co do ponownego nas odrzucenia nie powiodły się.

Według doniesień naszych wojsk, 5-ty rosyjski korpus syberyjski odniósł straty, równające się prawie zniszczeniu tego korpusu.

Pochwyciliśmy do niewoli 41 oficerów i 2,800 żołnierzy, oraz zdobyliśmy działo i 17 karabinów maszynowych.

Front wojsk generała kawalerji arcyksięcia Karola.

W celu ubezpieczenia pozycji, posunęliśmy naprzód nasze linje na zachód od folwarku Krasnolesie (pomiędzy Złotą Lipą a Nara-jówką), wzięliśmy do niewoli 130 Rosjan i zdobyliśmy 4 karabiny maszynowe. Kontrataki pozostały bezowocne.

W Karpatach nieprzyjaciel atakował w różnych miejscach i został odparty, częściowo dopiero po walce na bliską metę.

Na północo-wschód od Kirlibaby kontrataki są jeszcze w toku.

FRONT SIĘDMIOGRODZKI.

Około Hermannstadtu toczy się zacięta, ale pomyślna walka.

FRONT BAŁKAŃSKI.

Na frontach nie zaszły żadne wypadki o szczególnem znaczeniu.

Nasi lotnicy rzucili ponownie dużą liczbę bomb na Bukareszt, płonący jeszcze w wielu miejscach wskutek ostatnich napadów.

Pierwszy generał-kwaternistrz Ludendorff.

BERLIN (27 bm.) Urzędownie. Dnia 27 bm. przed południem dwa rosyjskie statki lotnicze napadły znowu bez powodzenia na morską stację lotniczą Angernsee.

Naszym aeroplanom strażniczym udało się wywołać do walki jeden ze statków ponad Angernsee i po krótkiej walce stracić, podczas gdy drugi uszkodzony ogniem działowym, uciekł w kierunku Runö.

KOM. URZĘD. AUSTR.-WĘGIERSKI.

Wiedeń 28 września.

FRONT WSCHODNI.

Front Rumuński.

Na pochyłościach gór Tulisini, na zachód od Petroseny zacięta walka. Sytuacja pod Nagy Szeben (Hermannstadt) pomyślna. Rumuńskie kontrataki były bezskuteczne.

Na wschodnim froncie siedmiogrodzkim trwają starcia patrolowe w okręgu Szek ly—Udvarhely (Oderhelten) i na południe od wyżyn Bistričiaiara.

Front wojsk gen. kawalerji arcyksięcia Karola.

Na południe od zetknięcia się 3 granic Krajowych i na północ od Kirlibaby, w okręgu Ludowej i na północ od przełęczy Tartar, znowu podejmował nieprzyjaciel daremne ataki. Na południe od Lipnicy Dolnej niemieckie wojska pomyślnie posunęły się naprzód.

Wzięto do niewoli 130 Rosjan i zdobyto 4 karabiny maszynowe.

Front wojsk generała-feldmarszałka księcia Leopolda Bawarskiego.

W armji gen.-pułkownika v. Tersztjanskiego wojska generała von der Marwitza zdobyły w zaciętej walce z powrotem ostatnią część, pozostającą jeszcze w ręku nieprzyjaciela pozycji, utraconej przed tygodniem. Nieprzyjaciel poniósł nadzwyczaj ciężkie straty. Pozostawił on 41 oficerów i 2800 żołnierzy jako jeńców, jedną armatę i 17 karabinów maszynowych.

FRONT WŁOSKI.

Żadnych szczególnych wypadków nie było.

FRONT POŁUDNIOWO-WSCHODNI.

W Albanji nic ważnego.

Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefler

Feldmarszałek-leutnant.

Wypadki na morzu.

W dn. 26 września przed południem 5 nieprzyjacielskich aeroplanów rzuciło na Durz liczne bomby, niewyrządzając strat, godnych zaznaczenia. Natychmiast dwa nasze hydroplany wzbły się w powietrze dla obrony. Jeden z nich, z obserwatorem kadetem marynarki Bartha, a lotnikiem kwaternistrzem lotnictwa, Haschkem, w walce powietrznej zmusił jeden z nieprzyjacielskich hydroplanów do opadnięcia na wodę, gdzie został on zabrany przez włoski kontrtorpedowiec drugi; hydroplan nieprzyjacielski uciekający w kierunku Brindisi, ścigał, stracił w odległości 40 mil od brzegu i opadł koło zniszczonego hydroplanu. Obserwator, włoski oficer marynarki był zabity, pilot zaś ciężko w głowę raniony. Ten ostatni został zabrany z tonącego aeroplanu na nasz i przywieziony do Durz.

Dowództwo floty.

BERLIN (28 bm.) Przy pełnej sali otworzył dziś prezes dr. Kaempfer pierwsze posiedzenie Reichstagu, mówiąc: Rozpoczynamy naszą pracę w chwili, gdy olbrzymie zapasy o byt lub niebyt Niemiec politycznie, wojskowo i gospodarczo dosięgły maksymalnego punktu. Nowy wróg—Rumunja nie przestrasza nas.

Pokutuje ona już dziś na polu walki za złamanie wierności. Prawie nadludzkimi są wysiłki naszych i sprzymierzeńczych, pełnych męstwa żołnierzy, oraz ich nieustraszonych wodzów w wytrwałej obronie i znakomitej ofensywie. Planowana wojna głodowa została odparta wynikiem naszych żniw.

Pożyczka wojenna dowiedzie, żeśmy trwale postanowili i jesteśmy w możności odeprzeć również wszelkie burze finansowe. Prezes zakomunikował następnie odpowiedź cesarza na telegram posłany doń dn. 24 sierpnia i wspomina o podróżach «Deutschland» i «Bremen» do Ameryki.

Pamięć zmarłych posłów dr. Oertela i Giesego została uczczona przez powstanie z siedzeń. Ranionemu posłowi Schulenburgowi (nar. lib.) życzy prezes szybkiego wyzdrowienia. (Mowa kilkakrotnie była przerywana oklaskami).

Następnie zabiera głos kanclerz Rzeszy. Przedewszystkiem zwraca on się od wypowiedzenia wojny przez Włochy i Rumunję. Rumunja militarnie przeliczy się tak samo, jak przeliczyła się już politycznie co do swych przyjaciół z koalicji.

Z zupełną pewnością oczekiwano, że przystąpienie Rumunii do wojny spowoduje upadek Turcji i Bułgarii. Jednakże ich sojusznicy stoją wiernie i trwale przy nich. Na polach bitwy w Dobrudży święcone było znakomite zwycięstwo.

Kanclerz przechodzi następnie do wielkiej ofensywy wojsk koalicyjnych, na której opierano nadzieje i dążono do przełamania frontu w wielkim stylu, oraz wyparcia naszych pozycji na zachodzie, co się nie udało. Trwale i nieprzerwanie trzyma się nasz front. Nie przełamają się oni!

Na wschodzie walka również grzmi w dalszym ciągu. Tutaj tak samo trwale się utrzymano, dzięki bohaterstwu i odwadze naszych armii. W ostatnich miesiącach dojrzał w dalszym ciągu wielki plan Bałkański koalicyjny. Prawie przez rok cały jako przygotowanie zwożono do Salonik armję złożoną z setek tysięcy. Jednakże stanowisko naszych wiernych i mężnych sprzymierzeńców jest niezachwiane.

Na froncie Sommy przeciwnik osiągnął wprawdzie pojedyncze powodzenia, jednakże w sytuacji ogólnej nic one nie zmieniły.

Na pozostałych frontach odparto pomyślnie wszystkie nieprzyjacielskie ataki i pokrzyżowano w ten sposób zamary przeciwnika. Na Bałkanach plany wroga zostały rozbite. Tak toczy się wojna w dalszym ciągu.

Celem wojny naszych wrogów jest żądza zaborów i zniszczenie. Dla nas wojna od pierwszych dni nie była niczem innym, jak obroną naszych praw do życia i swobody. Przeciwnicy toczą wojnę w dalszym ciągu, ponieważ mają nadzieję osiągnięcia swych utopijnych celów. Pytanie, co Anglicy chcą zrobić z Niemcami, nie nastrocza żadnych wątpliwości.

Życie nasze, jako narodu ma być zburzone. Wojskowo bezbronne, gospodarczo zniszczone, przez świat cały zbytkotowane, skazane na długotrwałą niemoc — oto są Niemcy, które Anglja pragnie rzucić sobie pod nogi. Dlatego Anglja wśród innych wrogów jest największym, najgroźniejszym i najzaciętszym wrogiem. Niemiecki mąż stanu, któryby się wahał, użyć przeciw temu wrogowi wszelkich stosownych środków i naprawę skrącających wojnę sposobów walki, taki mąż stanu winien być powieszony.

Pragnę abyście panowie rozpoznać mogli z mych słów stopień pogardy i obrzydzenia, jaki mam dla ciągle rozszerzanych mniemań, jakoby z niezrozumiałej zupełnie dążności do ochrania, czy też ze względu na przedawnione jakieś umowy, czy też z niejasnych całkowicie jakichś względów nie stosowane były wszelkie środki do walki, będące w rozporządzeniu naszym.

Ze względu na zagranicę nieprzyjacielską, oczekującą każdego złamania naszej wewnętrznej tajemnicy nie chcę tu bliżej wchodzić w znane panom gadaniny.

Czasy są zbyt poważne. Dziś po dwóch latach walki, wytrwałości i śmierci wiemy lepiej niż uprzednio, że pozostają nam tylko słowa: wytrwać i zwyciężyć!

Zwyciężymy. Znam ciężkie troski o wyżywienie i załobę po poległych i kalekach. Ale jeszcze większe jest śmiertelne męstwo naszych synów i i braci w polu.

Wobec ich czynów bohaterskich zamilknąć musi każdy ból i każda skarga. Wojnę widzimy przed sobą.

Myśleć o dziele pokoju nie jest nam jeszcze dane. To jednak, co wśród wojny tak cudownie się zachowuje musi żyć także i w czasach pokoju. Wolna droga dla wszystkich dzielnych! musi być naszym hasłem. Przeprowadzajmy je swobodnie i bez przesądów, a wtedy państwo nasze

mocno zbudowane i związane pójdzie ku zdrowej przyszłości.

Po mowie kanclerza Rzeszy powstała krótka dyskusja co do dnia następnego posiedzenia. Ostatecznie zostaje ono ustalone na czwartek dn. 5 października, na godz. 11-tą przed południem. Na porządku dziennym znajdują się debaty o sytuacji zagranicznej.

BERLIN (28 bm.) Konwent senjorów Reichstagu postanowił, że dziś po mowie kanclerza Rzeszy obrady zostaną przerwane do czwartku po południu. W międzyczasie komisja główna rozważać będzie na obradach poufnych okoliczności polityki zagranicznej. Komisja dla handlu i przemysłu podczas tej sesji omawiać będzie szczególnie kwestję przekształcenia gospodarki wojennej w gospodarkę pokojową.

BERLIN (27 bm.) Według «Voss. Ztg.» «Neue Wien. Jour.» donosi z najlepszego źródła w Sztokholmie: Stosownie do uchwał konwencji Haaskiej propozycja pośrednictwa pokojowego nigdy nie może być uważana przez mocarstwo wojujące, jako akt nieprzyjazny.

Tymczasem jednak dyplomaci koalicyjni oświadczyli przedstawicielom krajów neutralnych, że czwórcporozumienie uważać będzie w obecnej chwili każdą propozycję pośrednictwa pokojowego za akt wrogi.

BERLIN (28 bm.) Jedna z naszych łodzi podwodnych zatopiła w dn. 23 września przed południem na morzu Północnym 11 angielskich parowców rybackich ogólnej pojemności 1605 tonn, a inna łódź podwodna tegoż samego dnia u wejścia do kanału zatopiła 4 belgijskie lekkie statki.

Jeden z naszych morskich statków powietrznych rano dn. 27 września napadł z dobrym skutkiem na stację lotniczą Lebara i baterje ochronne na wyspie Ozyli. Statek powietrzny mimo bardzo energicznego ostrzelania powrócił pomyślnie.

LONDYN (27 września) Renter. 22 członków załogi niemieckiego statku powietrznego, który w dn. 24 września został zniszczony, zostało pochowanych z honorami wojskowymi. 6 oficerów korpusu lotniczego niosło trumnę komendanta.

BERLIN (28 bm.) «B. Z. am Mittag» donosi z Chrystjanji: zjawienie się niemieckich łodzi podwodnych na oceanie Łodowatym Północnym wzbudza tu nadzwyczajne zainteresowanie.

BERLIN (28 bm.) «B. Z. am Mittag» donosi z Bazylei: Francuski lotnik, Jean Rosé, podczas lotu próbnego upadł śmiertelnie.

BERLIN (28 bm.) «Deutsche Tagesztg» donosi z Sofji: «Echo de Bulgarie» dowiaduje się, że poseł rosyjski przy dworze angielskim, hr. Benckendorff, ma być odwołany.

BERLIN (28 bm.) «Lok. Anz.» donosi z Królewca: Zakaz wydany przed kilku laty przez rząd rosyjski w celu ochrony lasów, zabraniający wyřębu drzewa bez specjalnego pozwolenia, obecnie — według informacji gazet rosyjskich — został zniesiony. Z powodu podniesienia cen na drzewo można oczekiwać wkrótce wyniszczenia lasów w Rosji na wielką skalę.

LONDYN (26 bm.) W Liwerpolu zaszło 5 wypadków zapadnięcia na zarazę morową. Trzech chorych umarło, u pozostałych dwóch stwierdzono zarazę.

Dookoła wojny.

Bilans trzymiesięcznych walk nad Sommą.

Jak informuje «Voss. Ztg.» — prasa koalicyjna z powodu kończącego się trzeciego miesiąca walk nad Sommą stara się przekonać opinię publiczną, iż ofiary, w tych walkach poniesione nie były daremne. Bilans tych walk nie układa się jednak korzystnie dla koalicyj.

Teren, zajęty przez Niemców w Belgji wynosi 29.000 km. kw., we Francji 21.000 km. kw., czyli razem 50.000 km. kw.

W ciągu trzymiesięcznych walk nad Sommą Anglicy i Francuzi zdołali odebrać z tego 0,3 proc. Aby osiągnąć ten rezultat sami Anglicy według ostrożnych obliczeń utracili 350.000 ludzi.

Łącznie ze stratami poniesionymi przez Francuzów, straty koalicyj na tym odcinku frontu wynoszą około pół miliona ludzi.

Zaiste, stosunek strat i zysków bardzo nieproporcjonalny.

Zgon lotnika Wintgens.

«Minden. Ztg.» donosi, że w dn. 25 września przed południem zginął w walce przeciw przeważającemu liczebnie nieprzyjacielowi porucznik lotniczy, Wintgens. Lotnik ten stracił podczas wojny 15 aeroplanów nieprzyjacielskich i w początkach lipca otrzymał order «Pour le mérite».

Echa z Dobrudży.

Jak donoszą pisma rosyjskie, dowód wojska i materiałów wojennych na front w Dobrudży jest połączony z poważnymi trudnościami, gdyż można korzystać tylko z przeciążonej głównej linii bukareszteńskiej i odnogi kolejowej z Tulczy. Przeszkadza to dowozowi amunicji, niezbędnej dla podjęcia ofensywy w Dobrudży.

Pisma rosyjskie przyznają podobno, że Bułgarzy walczyli bardzo dzielnie i na całym froncie mieli wystawione ogromne, zwrócone w kierunku Rosjan plakaty z napisem: «Naszym dowódcą jest Mackensen» Z Siedmiogrodu zostały przewiezione do Dobrudży duże masy wojsk rumuńskich.

Według «Berl. Lokalanz.» podobno znany generał francuski Pau objął naczelną dowództwo nad armją rosyjsko-rumuńską.

Generał Iwanow, nie chcąc współpracować z generałem Pau, udaje się podobno na północo-wschodni front rosyjski.

Wiadomość ta, dodajmy od siebie, wydaje się mocno nieprawdopodobną gdyż niedawno przecież depesze donosiły nam, iż gen Pau z racji nadwątłego zdrowia, któremu nie służył klimat rosyjski wrócił przez Szwecję i Norwegię do Francji, i o jego powrocie do Rosji brak było dotychczas jakichkolwiek informacji.

Według «Deutsche Tageszeit.», most kolejowy przez Dunaj około Czernawody i dworzec kolejowy w Constanzy 27 b. m. znajdowały się w sferze działania niemiecko-bułgarskiej artylerji.

Jak donosi zaś z Bukaresztu paryski «Temps», most przez Dunaj około Czernawody został trafiony przez lotników niemieckich, podczas jednego z ich napadów, lecz bomby nieznacznie tylko go uszkodziły.

Niemcy.

Przybycie greckich oficerów.

Jak donosi «Berl. Tagebl» przed paru dniami przybyli do Berlina czterej greccy oficerowie z 4-go greckiego korpusu armji, którym została zaofiarowana gościna w Niemczech.

Oficerowie ci, będący w całkowitym uniformie greckim, zatrzymali się na razie w Hotel Adlon, następnie zaś udali do Görlitz na Śląsku, obranego jako miejsce pobytu dla czwartego korpusu greckiego.

Na Bałkanach.

Sytuacja w Grecji.

Jak komunikuje Agence d'Athènes, wewnątrz-polityczna sytuacja w Grecji nieoczekiwanie uległa pogorszeniu. Wszystko wskazuje na to, jak twierdzi wspomniana agencja, że obecny rząd grecki zostanie wkrótce zamieniony przez nowe ministerjum «czy-nu».

Agencja zaś Havasa donosi z Aten, że 26 bm. rano król Konstantyn przybył do pałacu królewskiego w Atenach i natychmiast odbył długie narady z prezesem ministrów i ministrem marynarki, następnie zaś konferował z ministrem spraw zewnętr-znych.

Gazeta kopenhaska «National Tidende» donosi z Londynu, że koła koalicyjne są przekonane co do tego, że obecnie jest już zupełnie nieprawdopodobnem przyłączenie się króla Konstantyna do koalicyj.

Greccy generałowie Kollaris i Janakitsa przed kilku dniami uzyskali audiencję u króla, podczas której upraszali go w najbardziej przekonujący sposób stanąć po stronie koalicyj i wypowiedzieć wojnę jej przeciwnikom. Król stanowczo odrzucił ich prośbę i wypowiedział ogromne zdziwienie z tego powodu, że proszą go o to dwaj oficerowie, którzy uprzednio należeli do najbardziej zdecydowanych przeciwników Venizelosa.

Pisma szwajcarskie donoszą, że według gazety «Utro Rossii», cesarz rosyjski wystosował list odręczny do króla Konstantyna, z którego wynika, że Rosja nie dąży do abdykacji króla Konstantyna i będzie się sprzeciwiała przekształceniu Grecji na republikę.

Biurowo prasowe przy rosyjskim ministerjum spraw zewnętrznych wyraziło podobno życzenie pod adresem prasy rosyjskiej, aby na przyszłość porzucano wszelkie napaści natury osobistej na króla Konstantyna i ograniczono się tylko do krytykowania polityki rządu greckiego.

Jak donosi «Berl. Tagebl.», rząd grecki rozesał okólnik, w którym wskazuje, iż wskutek angielsko-francuskiej cenzury nie jest obecnie w stanie kontrolować wysyłane z Aten wiadomości i wskutek tego składa z siebie wszelką odpowiedzialność za ich treść.

Biurowo Reutera donosi z Aten, iż Venizelos przybył już na Kretę.

Jak donosi zaś Ag. Havasa, partja Gunarisa obradowała pod przewodnictwem tego ostatniego nad sytuacją, wytworzoną przez wyjazd Venizelosa z Aten. Decyzja, powzięta przez pomienioną partję, nie została ogłoszona.

Ag. tel. Wolfa donosiła z Aten, że szef greckiego sztabu generalnego Moschopoulos podał się do dymisji.

Jak jednak dowiaduje się biuro Reutera, wiadomość o ustąpieniu Moschopoulosa jest przedwczesna.

Ze świata.

Łódź podwodna „Bremen“ w Ameryce.

Jak informują gazety berlińskie, do portu Nowego Jorku (właściwie do Nev London) przybyła druga handlowa łódź podwodna niemiecka, «Bremen». Dowódcą tej łodzi jest kapitan Schwartzkopf. Łódź podwodna «Bremen» ma 65 m. długości, 8,9 m. szerokości, pojemność 1.900 tonn. Łódź naładowana jest barwikami i środkami lekarskimi.

O wyjeździe łodzi podwodnej «Bremen» pisano już bardzo dawno. Faktycznie odplynęła ona z Europy (z portu na Helgolandzie) dopiero po powrocie podwodnej łodzi «Deutschland»...

ROSJA

Wzrost długu państwowego

Rosyjskie ministerjum finansów komunikuje, że w dniu 14 stycznia 1917 roku rosyjski dług państwowy będzie wynosił więcej niż w styczniu 1916 roku o 6.344.206.084 rubli.

Suma ta zawiera już w sobie wszystkie krótkoterminowe świadczenia skarbu państwa, które do tego czasu będą puszczane w obieg w państwach zagranicznych.

Walka z językiem niemieckim.

«Berl. Lokalanz.» donosi, że cesarz rosyjski podpisał niedawno prawo, które zostało wprowadzone w życie na mocy § 87 praw zasadniczych i ma na celu ostateczne usunięcie języka niemieckiego z rosyjskiego życia.

Prawo to głosi pomiędzy innymi, że we wszystkich zakładach naukowych, włącznie z prywatnymi i utrzymywanymi przez gminy ewangelicko-luterańskie, jest zabroniona nauka w języku niemieckim.

Również fakultet teologiczny w Dorpacie, jedyny w całym państwie rosyjskiem, jest dotknięty przez to prawo, gdyż dotychczas wykłady na tym fakultecie odbywały się w języku niemieckim.

Nowe pogłoski o zmianach ministerjalnych.

«Lok. Anz.» donosi ze Sztokholmu, że według opinii gazet moskiewskich w niedalekiej przyszłości oczekiwać należy całkowitego przekształcenia rosyjskiej polityki.

Następcą Stürmera na stanowisku prezesa ministrów ma być Kokowcew,

który przybył już do Petersburga i porozumiewał się z cesarzem.

Kokowcew obejmie również prawdopodobnie i tekę ministra spraw zagranicznych.

Według innych pogłosek, ministrem spraw zagranicznych ma zostać obecny poseł rosyjski w Rzymie.

WIADOMOŚCI URZĘDOWE.

Kurs pieniężny w Ob. Ost.

Kurs urzędowy 1 rb. = 1,90 marek. Kurs rubla w operacjach bankowych: 100 rb. = 192 marek (proponowano) 100 rb. = 196 marek (sprzedawano) Stopa procentowa kasy pożyczkowej 6 1/2%.

KRONIKA.

KALENDARZYK.

Dziś: Michał Arch. Jutro: Hieronima. Pojutrze: PAŹDZIERNIK. Remigjusza. Wschód słońca—o g. 6 m. 21. Zachód słońca—o g. 5 m. 12.

Z WILNA.

— Loteria fantowa. W niedzielę dn. 8 paźdz. w lokalu ofiarowanym łaskawie przez p. K. Miśkiewicza, przy ul. Trockiej róg Wileńskiej, odbędzie się loteria fantowa na korzyść 7 Okręgu Kuratorjum nad biednymi.

Okręg ten obejmuje dwie parafje, Dominikańską i Antokolską; trudno sobie wyobrazić ile nędzy kryje się w wilgotnych suternach, w śródmięściu, oraz w dworkach i chatkach Antokola; jak wielka jest tam śmiertelność wśród dziatwy.

Trzeba bardzo wiele poświęcenia, wiele pracy, aby zdobyć potrzebny grosz na chleb, kartofle i trochę opału na zimę; ale nie należy opuszczać rąk, ofiarność społeczeństwa wileńskiego jest wielką, nie zawiedzie i w tym wypadku.

Oprócz drobiazgów zupełnie nie potrzebnych w każdym domu, Komitet prosi bardzo o artykuły spożywcze,

jak kartofle, kapustę, jarzyny, owoce, oraz króliki, kury, kozy i t. p.

Ofiary i fauty przyjmują Pp. Kuratorki i kuratorowie, oraz niżej podpisani:

Ks. Adam Kulesza — Dominikańska 4. Ks. Tadeusz Zawadzki — na Antokolu. Adam Skarżyński — ul. Tatarska 12—12.

— Walne Zgromadzenie Stow. spożywczoego „Zjednoczenie”. W dniu 30 b. m. o godzinie 6 w. w lokalu Klubu bankowego — Zamkowy zaułek № 8 — odbędzie się zebranie ogólne członków stow. spożywczoego. «Zjednoczenie». — Ze względu na ważność spraw, stojących na porządku dziennym, oraz na projektowaną zmianę statutu, Zarząd stowarzyszenia uprasza pp. członków o najliczniejsze przybycie.

Porządek dzienny: 1) sprawozdanie z dotychczasowej działalności, 2) zmiana § 48 i uwagi do § 7 statutu, 3) kwestja odstąpienia jednego lub kilku sklepów innym kooperatywom, 4) wolne wnioski.

— Sacharyna. Magazyn monopolu miejskiego wódek i likierów Ś-to Jerska 22, jest zarazem centralnym składem sacharyny kryształcznej w opakowaniu po 5 gram. i po 30 gram. — sacharyna sprzedawana jest bez kart chlebowych w godzinach o 9 do 1-ej i od 3-ej do 6-ej.

— Nabożeństwo żałobne za duszę ś. p. Ludwika Sawicz-Zabłockiego. Zarząd Towarzystwa «Powściągliwość i Praca», składając hołd pamięci ś. p. Ludwika Sawicz-Zabłockiego, w sobotę d. 30. b. m. urządzi nabożeństwo żałobne o godz. 9 rano za jego duszę, na które zaprasza rodzinę i znajomych zmarłego.

— Z „Lutni”. Jutro, w sobotę, odbędzie się przedstawienie inauguracyjne sezonu zimowego. Na scenie «Lutni» ukaże się w dniu tym wartościowy dramat Tadeusza Rittnera «W małym domku», zaliczający się do wybitniejszych utworów w polskiej literaturze dramatycznej. Sztuka ta obfituje w sceny, nakreślone z wielką obserwacją życiową, nie pozbawioną jest pierwiastku psychologicznego.

Zespół dramatyczny pod wytrawną reżyserją J. Strycharskiego dokła-

da pracy i starań, by utwór wybitnego autora polskiego wypadł jaknajlepiej.

Kasa czynna będzie dziś od g. 5—8 wiecz. w kancelarji «Lutni», jutro zaś w kasie sali.

Dla udogodnienia publiczności opłata za szatnię pobieraną będzie w kasie w wysokości 10 f. od biletu.

Początek przedstawienia o godz. 6 1/2 wiecz., koniec o godz. 9-ej.

— Z Komendantury Miłoci Miejskiej. Następujące osoby prozzone są o zgłoszenie się we własnym interesie w najbliższym dniu do Komendantury Miłoci, ul. Dominikańska 3: Jan Łukowski (krawiec), rodzina Antoniego Łyskowicza, rodzina kleryka Franciszka Zaniewskiego.

— Zguba. Biedna kobieta zgubiła portmonetkę z pieniędzmi około 6 rb i medaliki, na ul. Wileńskiej w wędlni Kica, błaga łaskawego znalazcę o odniesienie na ul. Astrachajską 15—5, Wojciechowska.

OFIARY

złożone w administracji „Dziennika Wileńskiego”.

Na szkołę Handlową Towarzystwa Kupców i Przemysłowców Chrześcijan wespół z Towarzystwem pracowników handlowych.

Ku uczczeniu swego długoletniego prezesa ś. p. Ludwika Sawicz-Zabłockiego zamiast wieńca na grób Towarzystwo Kupców i Przemysłowców Chrześcijan składa 50 m.

Na T-wo „Powściągliwość i Praca”.

Ku uczczeniu ś. p. Ludwika Sawicz-Zabłockiego—Małcki 2 m.

W dowód głębokiego poważania, wdzięczności i uznania dla Sz. Ks. Proboszcza Napoleona Dyakowskiego, na jego szkołę składa Żona i Rodzina ś. p. Ludwika Sawicz-Zabłockiego 50 m.

Na wpisy szkolne Stow. Nauczycielek.

Ku uczczeniu ś. p. Ludwika Sawicz-Zabłockiego—J. Władysław 2 m.

Na wpisy szkolne.

Zamiast kwiatów na grób ś. p. Kazinka Boguszewskiego — Szczepkowska Aleksandra 3 m., Łukszowa Helena 2 m.

Ku uczczeniu ś. p. Karola Normana—dyrekcja i pracownicy 50 m. Ku uczczeniu ś. p. Karola Normana—kooperatywa bankowa 25 m.

Na kuchni ludowe:

Ku uczczeniu ś. p. Karola Normana—dyrekcja i pracownicy Banku Handlowego 50 m. Ku uczczeniu ś. p. Karola Normana—kooperatywa bankowa 25 m.

Na pomnik ś. p. ks. Prałata Jana Kurozowskiego. Śliżniowa 3 m.

TEATR FAMILIJNY R. SZTREMERA WIELKA № 74.

Zawsze ostatnie nowości!

Dla Szanownej Polskiej Publiczności wydają się przy kasie bezpłatnie objaśnienie obrazów w języku polskim. dzisiejszy: Niewinny katorżanin

4-ch duż. częściach, z udziałem Micy Parli i Rudolfa Christjasa. — Ostatnie wypadki wojenne (natura).

Wielka najlepsza orkiestra koncertowa.

Opiekun Lotty, komedia w obrazach—Polowanie. — Opiekun Lotty, komedia w obrazach—Polowanie. — Opiekun Lotty, komedia w obrazach—Polowanie.

KINEMATOGRAF „LUX” Ś-to Jerska Nr. 11. Właściciel J. Krubicz.

Dziś nowy program!

Za cudze przestępstwo Życie niewolnic

Ładna i oryginalna treść! dramat kryminalny w 3-ch częściach: 1) Okropne przestępstwo. 2) Pies policyjny. 3) Niewinnie cierpiący. — Dzierżawca umeblowanych pokoi (kom.) Początek codzien o g. 5 i pół pp.

Kino-teatr „REPOS” ul. Trocka № 2.

Dziś pierwszy raz w Wilnie arcydzieło sztuki kinematograficznej.

„Sen nocy letniej” — „W krainie duchów” fantastyczny kino-romans w 6 aktach, podług znanego utworu. Bajeczna wystawa Maksa Reinharda. Osoby: ludzie, elfy, najady, fauny. W akcie drugim—balet i inne obrazy do soboty. Nadpisy czytane w języku polskim. Dziś kasa otwarta od g. 1 pp., od 1—5 ceny miejsc od 25 f.

PAPIEROSY „FLIRT” cena 10 sztuk 25 fen. Fabryka tytoniu „I. L. SZERESZEWSKI” A. T. Grodno.

W piątek, 29 bm., o godz. 11 rano, w lokalu Towarzystwa Rolniczego z zezwolenia władz odbędzie się zebranie właścicieli ziemskich, mieszkających w Wilnie...

ZASZCZYCENI UZNANIEM JEGO ŚWIĄTOBLIWOŚCI PAPIEŻA PIUSA X. 4 złote medale i inne nagrody. Artystyczne wykonanie fotografii, portretów, grup i t. p. w zakładzie i na wyjazd. Nadworni fotogr. Br. BUTKOWSCY, Wilno, Bazylijska 5. Fotoemalowe broszki, spinki etc. Wszelkie nowości!

DRUKARNIA Ks. A. RUTKOWSKIEGO WILNO, ul. Botaniczna Nr. 7. Przyjmuje wszelkie obstarunki w zakresie drukarstwa wchodzące, jako to: Czasopisma, sprawozdania, broszury, cenniki, dzieła, cyrkularze, adresy, etykiety, rachunki, kwit-rjusze, bilety wizytowe, koperty, tabele, blankiety, klepsydry i t. d. Wykończenie staranne. Ceny umiarkowane.

PIĄTA POŻYCZKA WOJENNA.

5% Pożyczka Rzeszy niemieckiej, niewypowiedzialna aż do r. 1924.

4 1/2% ASYGNACJE SKARBOWE RZESZY NIEMIECKIEJ.

W celu opędzenia wydatków wojennych wydane będą nowe 4 1/2% Asygnacje skarbowe Rzeszy i 5% Obligacje Rzeszy do publicznych zamawiań.

Obligacje nie zostaną ze strony Rzeszy aż do 1 października 1924 wypowiedziane, do tegoż czasu nie może być ich stopa procentowa niższą. Właściciele mogą mimo to obligacjami, jak każdym innym papierem wartościowym każdego czasu rozporządzać (przez sprzedaż, zastawienie i t. d.).

WARUNKI:

1. MIEJSCE ZAMAWIAŃ. Miejscem zamawiań jest **Bank Rzeszy**. Zamówienia będą przyjmowane

od poniedziałku 4 września do czwartku 5 października, do godz. 1-ej w południe

w biurze głównego Banku Rzeszy dla papierów wartościowych w Berlinie (Postscheckkonto Berlin № 99), jako też we wszystkich filjalnych zakładach Banku Rzeszy z urządzeniem kasowym. Zamówienia także można uskuteczniać za pośrednictwem

Królewskiego Handlu morskiego (Seehandlung) (pruski Bank państwowy) i Pruskiej centralnej Kasy spółkowej (Central-Genossenschaftskasse) w Berlinie, Królewskiego Banku Głównego w Norymberdze i jego zakładach filjalnych, jako też

wszystkich niemieckich Banków, Bankierów i ich filji, wszystkich niemieckich publicznych Kas oszczędności i ich Związków,

Każdego niemieckiego T-wa Zabezpieczenia na życie, Każdej niemieckiej Spółki pożyczkowej i Każdego niemieckiego biura pocztowego. W sprawie zamówień pocztą patrz cyfrę 7.

Formularze do zamówienia pożyczki otrzymać można we wszystkich wymienionych wyżej instytucjach. Zamówienia można jednak dokonać listownie bez użycia formularzy do podpisu.

2. PODZIAŁ—OPROCENTOWANIE. Pożyczka Rzeszy jest wygotowana w sztukach po: 20,000, 10,000, 5,000, 2,000, 1,000, 500, 200 i 100 marek z kuponami, płatnymi 1 kwietnia i 1 października każdego roku. Narastanie procentów zaczyna się 1 kwietnia 1917 roku; pierwszy kupon płatny jest 1 października 1917 r.

Asygnacje skarbowe są na 10 serji podzielone i wykonane również w sztukach po 20,000, 10,000, 5,000, 2,000, 1,000, 500, 200 i 100 marek ale z kuponami płatnymi w dniu 2 stycznia i 1 lipca każdego roku. Płatność procentów rozpoczyna się 1 stycznia 1917 r.; pierwszy kupon płatny jest 1 lipca 1917 r. Do jakiej serji należy poszczególne asygnacje skarbowe, widać z jej tekstu.

UMORZENIE. Umorzenie Asygnacji skarbowych odbywa się przez każdorazowe wylosowanie jednej serji w latach 1923 do 1932. Wylosowanie nastąpi w styczniu każdego roku, po raz pierwszy w styczniu 1923; wypłacać się będzie 1 lipca po odbytem wylosowaniu. Właściciele wylosowanych sztuk mogą zamiast gotówki żądać ostrych i pół procentowych Obligacji, które są do 1 lipca 1932 r. niewypowiedzialnymi.

3. CENA ZAMÓWIEŃ. Cena przy zamówieniu wynosi:
5% Pożyczki Rzeszy, jeżeli się papierów żąda, 98 marek.
5% Pożyczki Rzeszy, jeżeli się żąda wciągnięcia w księgę długów Rzeszy, z ograniczeniem (Sperr) 97,80 marek.
4 1/2% Asygnacji skarbowych 95 marek za każde 100 marek wartości nominalnej z obliczeniem zwykłych procentów (stück zinsen) porów. liczbę 6.

4. PRYZDZIELENIE. Przydzielenie nastąpi o ile możliwe zaraz po zamówieniu. Sumy wpłacone przed przydzieleniem uważa się za przydzielone. O wysokości przydzielonej sumy rozstrzyga miejsce zamówień. Szczególne życzenia co do wysokości pojedynczych papierów muszą być w miejscu na to przeznaczonym na przedniej stronie formularza do zamówień spisane. W razie braku szczególnych życzeń, rozporządza rodzajem

pojedynczych papierów miejsce pośredniczenia na własną rękę. Późniejsze wnioski o zmianę przydzielonych papierów nie mogą być uwzględnione *).

Do sztuk na 1,000 marek i więcej zarówno na Asygnacje skarbowe, jak i na Pożyczkę Rzeszy na żądanie wydawane będą przez Dyрекcję Banku kwity tymczasowe, o zamianie których na ostateczne papiery nastąpi później publiczne obwieszczenie. Sztuki poniżej 1000 marek, które nie będą miały kwitów tymczasowych, będą o ile można, najspieszniej wygotowane i prawdopodobnie wydane w lutym roku przyszłego.

5. WPŁACANIE. Zamawiacze mogą im przydzielone sumy aż od 30-go września całkowicie zapłacić.

Są oni jednak zobowiązani do zapłacenia:

30%	im przydzielonej sumy najpóźniej w dn. 18 październ. b. r.
20%	« « « « « 24 listopada b. r.
25%	« « « « « 9 stycznia n. r.
25%	« « « « « 6 lutego n. r.

Wcześniejsze wpłaty częściowe są dozwolone, jednakowoż tylko w okrągłych przez 100 dzielić się dających sumach wartości nominalnej.

Także dla mniejszych zamówień częściowe wpłaty są każdego czasu dozwolone, jednakże tylko w okrągłych przez 100 dzielić się dających sumach; zapłata nastąpić może jednak tylko wtedy, jeżeli suma częściowych wpłat, która wnie-sioną być musi, conajmniej 100 marek wynosi.

Przykład: Najpóźniej zapłacić muszą:

Zamawiacze na 300 marek:	100 mk. dn. 24 listopada, 100 mk. dn. 9 stycznia,
	100 « « 6 lutego.
« « 200 « 100 « « 24 listopada, 100 « « 6 «	
« « 100 « 100 « « 6 lutego.	

Zapłata musi w tem samym miejscu nastąpić, gdzie zamówienie usku-tecznione zostało.

W obiegu będące bezprocentowe Asygnacje skarbowe Rzeszy będą — po odliczeniu 5% dyskonto od dnia wpłaty począwszy, najwcześniej jednak od 30 września 1916 r. aż do dnia ich płatności, w zapłacie przyjmowane.

6. KUPONY. Ponieważ bieg procentów pożyczek Rzeszy do-piero z dniem 1 kwietnia 1917 r. się zaczyna, a bieg procentów pożyczki skarbowej dopiero 1 stycznia 1917 r.

a) zostaną na wszystkie wpłacenia na pożyczkę Rzeszy 5% do dn. 31 marca 1917 r. na korzyść zamawiaczy policzone.

b) na wszystkie wpłacenia na Asygnacje skarbowe do dn. 30 grudnia 1916 r. 4 1/2% na korzyść zamawiaczy policzone.

Na wpłacenia Asygnacji skarbowych po dn. 31 grudnia zama-wiacz może odliczyć 4 1/2% od dn. 31 grudnia do dnia wpłaty.

I. Przy płaceniu za Pożyczkę Rzeszy			II. Przy płac. na A-sygn. skarb. Rzeszy				
za	a) aż do 30 wrz.	b) w dn. 18paźdz.	c) w dn. 24listop.	za	a) aż do 30 wrz.	b) w dn. 18paźdz.	c) w dn. 24listop.
5% proc. od sztuki	180 dni	162 dni	126 dni	4 1/2% procentu od sztuki za	90 dni	72 dni	36 dni
za	2,50%	2,25%	1,75%	=	1,125%	0,90%	0,45%
Suma rzeczywi- stej zapłaty wy- nosi tylko zatem	za sztukę 95,50%	95,75%	96,25%	Suma rzeczywi- stej zapłaty wy- nosi zatem tyl- ko	93,875%	94,10%	94,55%

Przy Pożyczce Rzeszy podwyższa się do płacenia suma za każde 18 dni, o które dalsze wpłaty się opóźniają, o 25 fenygów, przy Asygnacjach skarbowych za każde 4 dni o 5 fenygów za 100 marek sumy nominalnej.

7. ZAMAWIANIE NA POCZCIE. Urzędy pocztowe przy-jmują zamówienia tylko na 5% Pożyczkę Rzeszy. Wpłaty na te zamówienia mogą być całkowicie zapłacone dn. 30 września, najpóźniej jednak 18 października. Za wpłacenia do dn. 30 września policzone będą procenty za 180 dni, za wszystkie późniejsze wpłacenia do dnia 18-go października, choćby były przed tym dniem wpłacone, tylko za dni 162 (porówn. liczbę 6 przykład I a i I b).

BERLIN, w sierpniu 1916 r.

Dyrekcja Banku Rzeszy.
Havenstein. v. Grimm.

*) Przydzielone papiery będą na wniosek zamawiacza w biurze głównego Banku Rze-szy dla papierów wartościowych w Berlinie, aż do 1 października 1917 r. zupełnie bez-płatnie zachowane i zawiadowane. Ograniczenie (Sperr) z tem przechowaniem nie jest połączone. Zamawiacz może swoją własność każdego czasu—także przed upływem wy-naczonego terminu — odebrać. Przez biuro dla papierów wartościowych wydane kwity na złożone papiery (Depotscheine) zostaną, jak same papiery wartościowe przez kasy pożyczkowe, jako zastaw na pożyczki przyjmowane.